

Teemu Nikkanen
EDUNVALVONNAN HISTORIA JA KEHITYS

Liiketalouden koulutusohjelma
2016

EDUNVALVONNAN HISTORIA JA KEHITYS

Nikkanen, Teemu
Satakunnan ammattikorkeakoulu
Liiketalouden koulutusohjelma
Toukokuu 2016
Ohjaaja: Kuohukoski, Minna
Sivumäärä: 38
Liitteitä: 1

Asiasanat: Päämies, Edunvalvoja, Holhottava, Vajaavaltainen

Tutkimusongelmana työssä oli selvittää, mitä edunvalvonta tarkoittaa ja miten siitä päätetään, miten edunvalvonta on muuttunut vuosien saatossa ja miten edunvalvonnan muutokset ovat vaikuttaneet maistraattien työhön. Työn teoriaosuudessa on kerrottu edunvalvonnan historiasta, holhottavan määritelmästä, edunvalvontajärjestelmästä, edunvalvontavaltuutuksesta sekä edunvalvonta-asoiden käsittelystä käräjäoikeudessa.

Edunvalvonnan tarve voi koskea mm. taloudellisia asioita, henkilöä koskevia asioita, huoltoa ja puhevallan käyttöä oikeudenkäynnissä ja viranomaisissa. Edunvalvontaa tarvitsevia ihmisiä kutsutaan päämiehiksi ja edunvalvojiksi niitä henkilöitä, jotka päämiestä auttavat ja tukevat. Edunvalvoja määrättiin 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä vuosittain noin 8 500. Vuosikymmenen lopussa voimassa olevia edunvalvontoja oli vajaa 63 000. (Välimäki 2013, 1-4)

Empiirisessä osuudessa tehtiin kysely Salon maistraatin työntekijöille. Kyselyllä selvitettiin, esim. internetin käyttöä työssä ja edunvalvonta-asoiden käsittelyn määrää ja saatiin tulokseksi, että molemmat ovat lisääntyneet. Maistraatin merkitys edunvalvonta-asioissa on lisääntynyt ja edunvalvontavaltuutuksen merkitys on kasvanut.

GUARDIANSHIP HISTORY AND DEVELOPMENT

Nikkanen, Teemu

Satakunnan ammattikorkeakoulu, Satakunta University of Applied Sciences

Degree Programme in Business

May 2016

Supervisor: Kuohukoski, Minna

Number of pages: 38

Appendices: 1

Keywords: Keywords: Principal, Agency Enforcer, Guardianship and Handicapped Person.

The research problem of the work was to find out, what guardianship means, and how it will be decided, how guardianship has changed over the years and how the changes have affected magistrate's guardianship work. The theoretical part of the work is described in the history of guardianship, the definition of guardianship, trusteeship system, continuing, powers, as well as the processing of guardianship matters in the district court.

The need for guardianship economic, matters related to employees, maintenance and use of voice over the trial and authorities. Guardianship for the needy people called the clients and guardians to those who clients the help and support. Guardianship was imposed in the first decade of the 2000-centuries by about 8500. In the force at the end of decade of guardianship was less than 63 000. (Välimäki 2013, 1-4)

The empirical part a questionnaire was conducted Salon local register office workers. Of the query, the use of the Internet at work and the number of treatment advocacy affairs and resulted in both increased. The importance of the magistrate advocacy issues has increased and the importance of of advocacy mandate has grown.

SISÄLLYS

JOHDANTO	6
1 TUTKIMUKSEN TEKEMINEN	7
1.1 Tutkimusmenetelmät	7
1.2 Opinnäytetyöongelma.....	8
2 EDUNVALVONNAN HISTORIA JA KEHITYS	8
2.1 Holhottavien asema 1734 –luvulta 2000-luvulle.....	8
2.2 Naisen asema	8
2.3 Täysivaltaiseksi julistaminen	11
2.4 Kuraattorit, uskotut miehet.....	11
2.5 Holhousjärjestelmä.....	11
2.6 Holhouksesta edunvalvontaan	14
2.7 Sosiaalihuollon kehittyminen/vaikutukset holhouksiin.....	14
2.8 Edunvalvontaa kohden.....	15
2.9 Käsitteet.....	16
2.10 Holhottavien määrät, ikä- ja sukupuolijakaumat.....	17
2.11 Holhottavien yhteiskunnallinen asema ja alueelliset erot	18
2.12 Holhoukseen julistamisen syyt.....	19
2.13 Täysivaltaiseksi julistaminen	19
2.14 Vanhusten edunvalvonnan tarve kasvaa/ Toimintaperiaate	20
3 EDUNVALVONTA MUISSA KUIN TALOUDELLISISSA ASIOISSA	21
4 EDUNVALVONTA JA EDUNVALVONTAVALTUUTUS.....	21
4.1 Oikeusvaikutukset	22
4.2 Päämiehen oikeustoimet.....	22
4.3 Vajaavaltainen	23
4.4 Asian käsittely	23
4.5 Yksityishenkilö vai yleinen edunvalvoja ?	25
4.6 Edunvalvontavaltuutukseen sovellettava laki, kansainvälisesti	27
4.7 Alaikäisen omaisuuden määrittäminen (testamentissa)	28
4.7.1 Esteellinen henkilö.....	29
4.7.2 Edunvalvojan sijaiset tehtävät	29
4.7.3 Holhoustoimilain ristiriitaiset lahja- ja testamenttiehdot.....	30
4.7.4 Testamenttiin tai lahjakirjaan sisältyvät ehdot.....	30
4.7.5 Edunvalvontaa ja huoltoa koskevat määräykset testamentissa....	31
5 EDUNVALVONTAAN ESITETYN KUULEMISEN TOTEUTTAMINEN KÄRÄJÄOIKEUDESSA	32
5.1 Kuulemistavat ja määritelmät	32

6	EDUNVALVONTAVALTUUTUS	33
7	EDUNVALVONTAJÄRJESTELMÄ	34
7.1	Internet työssä	35
7.2	Edunvalvonta asiat.....	35
7.3	Käsittely	36
7.4	Maistraatin merkitys	37
7.5	Edunvalvontakirjan tärkeys.....	37
8	JOHTOPÄÄTÖKSET	37
9	LÄHTEET	38
10	LIITTEET	39

JOHDANTO

Olen tässä opinnäytetyössä keskittynyt edunvalvontaan ja siihen liittyviin asioihin esim. holhoustoimeen. Edunvalvonnan tarve voi koskea mm. taloudellisia asioita, henkilöä koskevia asioita, huoltoa ja puhevallan käyttöä oikeudenkäynnissä ja viranomaisissa. Edunvalvontaa tarvitsevia ihmisiä kutsutaan päämiehiksi ja edunvalvojiksi niitä henkilöitä, jotka päämiestä auttavat ja tukevat. Edunvalvoja määrättiin 2000-luvun ensimmäisellä vuosikymmenellä vuosittain noin 8 500. Vuosikymmenen lopussa voimassa olevia edunvalvon-toja oli vajaa 63 000. (Välimäki 2013, 1-4.)

Holhoustoimilain termeissä on pyritty eroon leimaavasta holhous-sanasta. Laissa ei enää puhuta holhottavista eikä holhoojista. Ne jotka tarvitsevat apua ovat päämiehiä. Myös silloin kun he ovat vajaavaltaisia. Ne, jotka hoitavat asioita päämiehen asioita ovat edunvalvoja, riippumatta siitä kuinka laaja heidän kelpoisuutensa on. (Välimäki 2013, 8.)

Holhoustoimilaki ja siihen liittyvä muu lainsäädäntö tulivat voimaan 1. päivänä joulukuuta 1999. Samalla noin 100 vuotta vanha holhouslaki kumottiin. Uudistuksella vanha käsitteistö ajanmukaistettiin. Tukea tarvitseva henkilö on päämies ja hänen etujaan valvoo edunvalvoja. Yhteiskunnan järjestämää edunvalvojaa kutsutaan yleiseksi edunvalvojaksi. Hallinnollisen uudistuksen myötä kuntien holhouslautakunnat lakkautettiin ja maistraatit saivat uuden tehtävän toimia holhousviranomaisena. Ne valvovat, että edunvalvoja toimii päämiehensä etujen mukaisesti. Myös käräjäoikeuksien tehtävät muuttuivat, kun osa niiden tehtävistä siirtyi maistraateille. (Parviainen & Rubabin, 2009, 2).

Uudistuksen tavoitteiden toteutumista arvioitiin seurantatutkimuksessa vuonna 2002–2003. Muutoksen todettiin onnistuneen pääosin hyvin. Tutkimuksessa ja käytännön työssä nousi kuitenkin esille tarvetta tarkistaa holhous-toimilakia eräiden yksityiskohtien osalta. Muutokset, joilla muun muassa täsmennettiin esteellisyys säännöksiä ja laajennettiin maistraattien toimivaltaa, tulivat voimaan 2007. (Parviainen & Rubabin, 2009, 2).

Työn tarkoitus on selvittää, mikä on edunvalvonnan historia ja sen kehitys. Olen selvittänyt työssä miten edunvalvonta asiat ovat kehittyneet vuosien saatossa. Historia liittyy edunvalvonta-asioihin, kuten ketä voi olla esim. edunvalvoja.

1 TUTKIMUKSEN TEKEMINEN

1.1 Tutkimusmenetelmät

Laadullista tutkimusta voidaan toteuttaa monella erilaisella menetelmällä. Näissä menetelmissä yhteisenä piirteenä korostuu muun muassa kohteen esiintymisympäristöön ja taustaan, kohteen tarkoitukseen ja merkitykseen, ilmaisuun ja kieleen liittyvät näkökulmat. Olen valinnut tutkimusmenetelmäksi tapaustutkimuksen. Tapaustutkimus on intensiivinen tutkimusmenetelmä. Se kuuluu asioihin, joihin on mahdollisuus suorittaa systemaattisia haastatteluja jne. Se on kääntynyt enemmän selitykseen kuin tulkintaan. Sitä voidaan tarvittaessa myös täydentää henkilötasolta saatavalla tiedolla. Olen käyttänyt tässä opinnäytetyössä kyselyä. Kysely kaavake on tehty Salon Maistraatin työntekijöille. (Virtuaali amk:n [www-sivut](http://www.sivut.koppa.jyu.fi);Koppa.jyu.fi:n [www-sivut](http://www.sivut.koppa.jyu.fi).)

1.2 Opinnäytetyöongelma

Olen valinnut laadullisen (kvalitatiivinen) menetelmän oman opinnäytetyön ongelman ratkaisemiseksi. Olen valinnut aiheeksi edunvalvonta, koska se on hyvin ajankohtainen asia nykyään maistraateissa. Maistraatti hyötyy tästä opinnäytetyöstä niin, että he voivat katsoa miten edunvalvonta on kehittynyt ja mitä se tarkoittaa. Teen tämän työn siksi, että katson, että edunvalvonta on asia johon ihmisten (maistraatin työntekijät) pitää saada tietää, mitä edunvalvonta tarkoittaa teoriassa ja muutenkin auttaa jos jokin asia on jäänyt epäselväksi edunvalvonta asiassa. Tässä kysymyksiä ongelmaan: Mitä edunvalvonta tarkoittaa ja miten siitä päätetään? Miten edunvalvonta on muuttunut vuosien saatossa? Miten edunvalvonnan muutokset ovat vaikuttaneet maistraattien työhön?

2 EDUNVALVONNAN HISTORIA JA KEHITYS

2.1 Holhottavien asema 1734 –luvulta 2000-luvulle

Keitä olivat holhottavat 1700-luvulla ja kuka julkistettiin holhouksen alle, vajaavaltaiseksi? Alaikäisholhoukset ovat olleet selvä enemmistö holhoustapausten hoidossa. Historiassa lapsi on aina ollut vajaavaltainen, holhottava, jo ikänsäkin vuoksi. mitä kautta selittyy alaikäisholhouksien lakisääteisyys.

Tässä taulukossa, joka on alhaalla, on listattu julkistamisen perusteet vuonna 1985 (Sivu 10). (Roiko-Jokela 2006, 129; Laki holhoustoimesta 1.4.1999/442, 1-3 §.)

2.2 Naisen asema

Holhousjärjestelmän kehityksessä 1900-luvulla muodostui naisen asemassa tapahtunut iso muutos. Vuosisadan alkupuolella käytiin keskustelua mm.

siitä, että onko nainen kelvollinen lastensa holhoojaksi. Yksi iso Suomen historiassa oleva parannus oli yhtenäinen ja yleinen äänioikeutta, joka ensi kerran toteutui vuoden 1906 eduskuntavaaleissa. Naisten asemaa parantanut lakimuutos oli myös 1929 tullut avioliittolaki. Avioliittolain muutos merkitsi myös vuosisataisen edustusmiehisyyjärjestelmän lopullista kumoamista, mikä merkitsi miehen ja vaimon tasa-arvoista asemaa avioliitossa. (Roiko-Jokela 2006, 76-77; Avioliittolaki 13.6.1929/234, 1-3 §.)

Holhouksen perusteet vuonna 1985							
Syy				Prosenttia syistä			
<u>Mielisairaudet</u>				29,0			
skitsofrenia							
harhamielisyys							
neuroosit							
luonteen sairaalloisuus							
alkoholipsykoosi							
muut mielisairaudet							
<u>Vajaa mielisyy</u>				25,4			
lievä vajaamielisyy							
keskiasteinen vajaamielisyy							
vaikea vajaamielisyy							
heikkolahjaisuus							
<u>Vanhuuden tylsistyminen</u>				22,8			
<u>Aivotoiminnan ja hermoston häiriöt</u>				9,0			
aivovaurio							
aivoverenvuoto yms.							
aivojen surkastuminen							
<u>Muut fyysiset sairaudet</u>				5,1			
yleinen sairaalloisuus							
MS-tauti							
<u>Päihteiden väärinkäyttö</u>				5,1			
<u>Sosiaalinen estyneisyys</u>				1,1			
<u>Syy ei ilmene lääkärin lausunnosta</u>				2,5			

(Roiko-Jokela 2006, 145)

2.3 Täysivaltaiseksi julistaminen

Vaikka henkilö julistettu holhottavaksi, hänellä on aina ollut myös itsenäistä päätösvaltaa. Lisäksi hänellä oli mahdollisuus ja oikeus tehdä tiettyjä oikeustoimia. Pääsääntöisesti holhous oli lopullinen toimenpide, joka purkautui vasta holhottavan kuoleman kautta. Holhouksen purkamisen toimenpide vastasi periaatteessa holhouksen julistamista. (Roiko-Jokela 2006, 159–161; Laki holhoustoimesta 1.4.1999/442, 1-3 §.)

2.4 Kuraattorit, uskotut miehet

Kuraattorit olivat ennen vuoden 1898 lakia melko harvinaisia ja satunnaisia, mutta yleistyvät sittemmin varsin nopeasti. Uskottuja miehiä käytettiin Keski-Suomen alueella jo ennen vuoden 1898 holhouslakia aika ajoin. Historiassa etenkin alaikäisille haettiin uskottuja miehiä. Myös aikuisväestö tarvitsi uskottuja miehiä, mutta nämä tapaukset olivat entistä harvempia. Aikuisille määrätty uskotut miehet yleistyvät, mutta vasta myöhemmin. (Roiko-Jokela 2006, 127–128.)

2.5 Holhousjärjestelmä

Holhoustoimen historia nivoutuu suomalaisen yhteiskunnan historian: holhoustoimessa heijastuvat mm. lainsäädännön yksilön ja perheen asema, varallisuuden, sosiaalihuollon ja yhteiskunnan moraalien kehitykset. Holhouksen historia voidaan luokitella vähemmistöjen, marginaaliryhmien historian tutkimukseen. Lapsi on aina ollut ja tulee olemaan vajaavaltainen ikänsä vuoksi. Holhouksen historian kytkeminen marginaaliryhmien historiantutkimukseen on perusteltua, koska puhuttaessa nimenomaan holhoukseen julistetuista täysi-ikäisistä – oikeudellisen holhousprosessin läpikäyneiden lukumäärät ovat koko väkilukuun nähden marginaaliset. Holhouksen syyt ovat olleet monilaiset esim. alaikäisyys,

sairaus vanhuus, kehitysvammaisuus, juoppous, tuhlaavaisuus ja epäsosiaalisuus yms. Holhouksen julistamisen/vajaavaltaisuuden perusteet ovat vaihdelleet eri aikakausina, vaikka tiettyjä periaatteellisia yleislinjoja onkin nähtävissä. (Roiko-Jokela 2006, 24-25; Laki holhoustoimesta 1.4.1999/442, 1-14 §.)

Täysi-ikäisiin kohdistuva holhous on määritelty erilaisiin poikkeaviin vähemmistöryhmiin kohdistuvaksi harkinnanvaraiseksi valvonnaksi. Vajaavaltaisuuden ongelman käsittelyssä nousee enemmistö määräävään asemaan yhteiskuntakelpoisuutta määrittelevänä ryhmänä. Täysi-ikäisiin kohdistuvissa kontrollitoimissa ovat usein korostuneet erilaiset yleiset ongelmat toisin kuin esimerkiksi alaikäisten vajaavaltaiten kohdalla, jolloin ongelmat ovat normaalitilanteissa lähinnä kasvatuksellisia. Täysi-ikäisten holhoukseen liittyen voidaan mm. kysyä, miten on ryhmät jaettu, vähemmistöt, jotka yhteiskunta on halunnut ottaa kontrollinsa piiriin – valvontaansa holhouksen kautta. (Roiko-Jokela 2006, 26-27; Laki holhoustoimesta 1.4.1999/442, 7-9 §.)

Vajaavaltaisuuden ongelman, juridisen, taloudellisiin seikkoihin kytkeytyvän tai huollollisen, niin ratkaisu on liittynyt yhteiskunnalliseen tilanteeseen. Varhais yhteiskunnassa, perheiden vallan aikana, ratkaisut pohjautuivat perheen tai suvun taloudellisten intressien tai maineen ja kunnian turvaamiseen, mutta jo 1600-luvulla korostui tavoite turvata vajaavaltaiten henkilöön kohdistuvat oikeudet ja asema yksilöinä myös alamaaisina. Holhous on ollut aina yhteiskunnallista kontrollijärjestelmää, vaikka se onkin mieletty lähinnä yksityisoikeuden alaan kuuluvaksi, osaksi oikeustoimioppia. Keskeiseen asemaan kautta holhouksen historian nousee perheen ja suvun asema. (Roiko-Jokela 2006, 27-28; Vajaavaltaisen asema 1.4.1999/442, 23-28 §.)

Yhteiskunnan kehitys on puolestaan vaikuttanut holhousjärjestelmään siirtämällä vastuuta holhouksen järjestämisestä yhä voimakkaammin yhteiskunnalle itselleen. Holhouksen historiallinen kehitys kulkee

periaatteessa kahta kautta: järjestelmä on itsessään kehittänyt itseään. Tämän lisäksi holhouksen kehityksen lähtökohdat seurailevat yksilön, perheen ja suvun aseman ja tehtävien kehitystä yhteiskunnassa. (Roiko-Jokela 2006, 29).

. (Roiko-Jokela 2006, 31)

2.6 Holhouksesta edunvalvontaan

Valtiopäivät oli hyväksynyt vuonna 1898 lainvalmistelukunnan järjestelmän periaatteet lähes ilman keskustelua. Sen sijaan muutamat yksityiskohdat olivat herättäneet vilkasta keskustelua. Kysymyksiä olivat olleet mm. olisiko holhouslautakunnan vaalit tullut suorittaa erillään kunnallisista vaaleista yms. Tämän johdosta tuli uusi, varsin johdonmukaiselta vaikuttanut holhouslaki. Lain ongelmaksi tuli muodostumaan lain keskittyminen omaisuuden hoitoon. Näin järjestelmästä muodostui varsin suljettu, vain varakasta, omistavaa väestönosaa koskettava järjestelmä. (Roiko-Jokela 2006, 70).

2.7 Sosiaalihuollon kehittyminen/vaikutukset holhouksiin

1900-luvun loppua kohden holhoustoimen merkitys lähinnä yksilön taloudellisten etujen valvojana korostui. Holhouksen luonne muuttui entistä selvemmin yksinomaan varallisuuden ja omaisuuden hoitotehtäväksi. Samalla sen merkitys oikeusturvatehtävänä kasvoi. Sosiaalihuollon laajentuminen johti kuitenkin vaikeasti ratkaistavan ongelman eteen: Kuntien sosiaalihuolto joutui kiusallisen ristiriitatilanteen eteen ottaessaan vastuulleen myös varakkaiden jäsentensä huollon järjestämisen. Aivan 1900-luvun loppupuolella alkanut suuntaus pois laitoshuollosta kohden avohuollon palveluja nosti kysymyksen holhoojista ja uskotuista miehistä uudelleen esille. Yksilön ja hänen itsemääräämisensä ja oikeuksiensa näkökulmasta tuli esille: Holhous ei saanut muodostua esteeksi vajaavaltaisen siirtymiselle avohuoltoon, hänen kuntoutukselleen ja sopeutumiselleen, mutta kuitenkin niin, että holhottavalle on tarjottava hänen tarvitsemansa riittävä turva. (Roiko-Jokela 2006, 74-75.)

2.8 Edunvalvontaa kohden

Holhoustoimeen kiinnitettiin 1900-luvun loppua kohden entistä enemmän huomiota. Ongelmana pidettiin sitä, että organisaatiolta puuttui keskitetty hallinto, jolloin toiminnan yhdenmukaisuus vaarantui. Holhouslain kokonaisuudistus valmistui vuonna 1999 ja se tuli voimaan 1.12.1999 alkaen. Uudistuksen taustalla vaikutti oikeusministeriön joulukuussa 1996 asettaman työryhmän esitys sekä hallituksen esitys no. 146/1998. Uudistuksen myötä vanha vuoden 1898 laki ja siihen liittyvät säädökset kumottiin lopullisesti, vaikka esim. lakiin myöhemmin tehtyjä korjauksia (vuosien 1984 ja 1995 säädökset) jossain määrin säilytettiin. (Roiko-Jokela 2006, 87-88; Holhouslaki 1.4.1999/442.)

Uuden holhouslain tuomat keskeisimmät muutokset itse järjestelmään, organisaatioon, olivat holhouslautakuntien lakkauttaminen ja toimintavastuun siirtäminen näin kunnilta valtion viranomaisille, maistraateille, joille keskitettiin nyt edunvalvontatoimen valvonta, vastuu edunvalvojan palvelujen järjestämisestä. Samalla perustettiin valtakunnallinen maistraattien ylläpitämä holhousasioiden keskusrekisteri, johon on merkitty kaikki omaisuuden hoitoon liittyvät edunvalvonnat, ja oikeus- ja sisäasiainministeriöiden alainen holhoustoimen keskushallinto. (Roiko-Jokela 2006, 88; Holhouslaki 1.4.1999/442.)

Ratkaisuun liittyy sekä myönteisiä, että myös negatiivisia varauksia. Myönteisenä voidaan pitää käytäntöjen yhdenmukaistumista sekä määrärahojen ja henkilöstömäärien kasvua. Negatiivisena voidaan pitää sitä, että päätösvalan voidaan katsoneen siirtyneen paikallistasolta, varsinaiselta holhoustoimen arkiselta työkentältä yhä kauemmaksi. Holhoustoimen uudistus voidaan katsoa, että se on poistanut asuinpaikkaan liittyvän ongelman: pienellä paikkakunnalla asianosaisten tuttuus saattoi vaikuttaa asian asiankäsitelyssä, toisaalta tällöin päättäjillä oli ehkä todellisempaa tietoa tilanteesta kuin esim. suurissa kaupungeissa. (Roiko-Jokela 2006, 88; Holhouslaki 1.4.1999/442.)

Tilanne oli saattanut usein johtaa siihen, että holhouksien ylin valvoja, alioikeus, oli joutunut lähes alisteiseen asemaan apunaan toimiviin kunnallisiin holhouslautakuntiin nähden: todellinen ratkaisuvallta oli lautakunnilla ja alioikeudet jäivät etenkin suurimmissa kaupungeissa statistin rooliin. Uudessa järjestelmässä päätös voi jäädä jopa rutiininomaiseksi yhden virkamiehen ratkaisuksi. Holhouslain uudistamisen tavoitteeksi nostettiin yksilön etujen tarkempi selvittely. Menettely haluttiin nostaa kansainvälisten – Euroopan Neuvoston- suositusten mukaiseksi. Keskeisiksi periaatteiksi holhouslain-säädäntöön nostettiin ihmisoikeudet ja ihmisarvo ja niiden kunnioittaminen: yksilön etujen suojelussa käytettävien keinojen joustavuus sekä niiden käytön välttämättömyys, toissijaisuus ja suhteellisuus. (Roiko-Jokela 2006, 88-89; Holhouslaki 1.4.1999/442.)

2.9 Käsitteet

Käsitteellä holhous tarkoitettiin määrätylle luottamusmiehelle kuuluvaa vajaavaltaisen omaisuuden, henkilön ja muiden asioiden yleistä hoitamista. Holhouksen tarkoituksena oli vajaavaltaisen eduksi niin paljon kuin mahdollista korvata tai täydentää hänen puuttuvaa oikeudellista toimintakykyään ja tarpeen mukaan huolehtia hänen henkilöstään ja henkilökohtaisista asioistaan. Holhottavalla/holhotilla tarkoitettiin henkilöä, joka oli oikeuden päätöksellä julistettu vajaavaltaiseksi omaisuuden, henkilönsä ja asioidensa yleisessä hoitamisessa. Uusi säännöstö käyttää nimitystä päämies sanaa holhottavalla/holhotilla tilalla. Holhoustoimeen liittyy myös käsite uskottu mies. Uskottu mies tarkoittaa sitä, että on huoltosuhde, joka kohdistui vajaavaltaiseen tai täysivaltaiseen henkilöön. (Roiko-Jokela 2006, 22-23; Laki holhoustoimesta 1.4.1999/442, 1-17 §.)

Joulukuuhun 1999 voimassa olleen vuoden 1898 holhouslain mukaan jokaiseen kuntaan tuli perustaa alioikeuden avuksi holhousasioita varten holhouslautakunta. Holhouksen historiaan voidaan liittää myös termi edusmiehisuus. Kyseessä oli instituutio, jolla pyrittiin säätelemään naisten oikeudellisia toimintamahdollisuuksia, naisten asemaa yhteiskunnassa. Edusmiehisuus on määritelty perheoikeudelliseksi edustamisjärjestelmäksi, joka pohjautui käsitykseen naisen toimia oikeudellisesti merkittävästi. Edustausmiehisyyttä on verrattu tietystä miehestä holhoukseen. Edusmiesinstituutio lähtökohdat olivat keskiajalla ja se kumottiin vasta vuoden 1929 avioliittolailla. (Roiko-Jokela 2006, 24; Holhouslaki, 34/1898, 1-14 §.)

2.10 Holhottavien määrät, ikä- ja sukupuolijakaumat

Alaikäisholhoukset ovat olleet selvä enemmistö holhoustapausten joukossa. Lapsi on aina ollut vajaavaltainen, hohottava, jo ikänsäkin vuoksi, mitä kautta selittyy alaikäisholhouden lakisääteisyys. Alaikäisholhouden ongelmat ovat lähinnä kasvatuksellisia. Nykyisin käytössä oleva 18 vuoden täysi-ikäisyys on puolestaan perua vuoden 1983 laista. Tilastoaineiston perusteella näyttäisi siltä, että 1900-luvun alkuvuosikymmeninä holhoukseen julistettujen täysi-ikäisten määrät pysyivät melko vakioina, tosin yleiskuva oli lisääntyvä. Sukupuolijakaumassa oli eroa, että miehiä ja naisia (1980-luvulla) julistettiin jokseenkin yhtä paljon holhouksen alaisuuteen, mutta uskottua miestä koskevien määräysten kohdalla naisten osuus – mitä ilmeisimmin vanhempien naisten osuuden suuruudesta johtuen – oli selvästi suurempi. Muutoin ikä- ja sukupuolijakaumien välillä ei ollut eroja. Alle 25-vuotiaiden osuus on pysynyt muihin ikäryhmiin nähden vähäisenä samalla suhteellisesti laskien. (Roiko-Jokela 2006, 129–136; Lastensuojelulaki (kumottu) 5.8.1983/683.)

2.11 Holhottavien yhteiskunnallinen asema ja alueelliset erot

Holhous on mielletty omaisuudenhoitotehtäväksi. Historiassa kaikista holhoustapauksista tuli elinkeinoharjoittajien ja talonmistajien piiristä. Säätyhenkilöt ja virkamiehet muodostivat vajaan kymmenen prosenttia holhoustapauksista. Alempien yhteiskuntaluokkien – työväestön ja muun irtaimen väestön – osuus holhoustapauksista oli noin neljäkymmentä prosenttia. Holhouslain voimaantulon vuosina ja niitä seuranneena vuosikymmenenä (vuodet 1891–1923) holhoukseen julistettiin kaupungeissa lähinnä työmiehiä ja irtainta väestöä. Tilannetta kuvaa hyvin kaupunkien väestörakennetta ja kaupunkityöväestön maaseudun työväestöä parempaa varallisuusasemaa. (Roiko-Jokela 2006, 136-139).

Kaupunkien ja maaseudun vertaaminen holhouksen näkökulmasta ilmentää osaltaan maamme väestöhistoriallista kehitystä. Väestön sosiaalirakenne ja varallisuusolot sekä niissä tapahtuneet muutokset, väkiluku ja sen kehitys, maaltapako sekä lainsäädännön muutokset tulevat ilmi myös holhoustilastossa. Holhouslain voimaantulon aikana ja vielä 1900-luvun alkuvuosikymmeninä holhousmäärät kaupungeissa pysyttelivät muutamissa kymmenissä, kun maaseudulla niitä oli yleensä 200–300. Tuolloin myös valtaosa väestöstä asui maaseudulla. Holhouslain kumoaminen oli lukuisia Itä-Suomessa (1980-luvulla). Helsingin oikeuspiirin alueella holhottavaksi julistamiset vähentyivät eniten (1980-luvulla). (Roiko-Jokela 2006, 139–141).

<u>Suomen väestö</u>		
Vuosi		Kaupunkilaisia prosenttia väestöstä
1870		7,5 %
1900		12,5 %
1930		20,6 %

(Roiko-Jokela 2006, 139)

2.12 Holhoukseen julistamisen syyt

Lähtökohta holhousoikeudellisille oikeustoimille oli omaisuuden suojaamisen tarve. Syitä holhoukseen julistamiselle olivat esim. irstas elämä, tuhlaaminen, heikkomielisyys, ruumiinvika, mielisairaus ja muu syy (1891–1903-luvulla). Vuoden 1898 holhouslain mukaan holhoukseen julistettujen täysi-ikäisten sukupuolijakaumaa näyttäisi sukupuolten välillä olevan huomattaviakin eroja holhoukseen julistamisessa ja sen perusteissa. Holhottavat olivat yleensä miehiä keskimäärin kuudessa tapauksessa kymmenestä. Heikkomielisyys oli molemmilla sukupuolilla yleisin holhoukseen julistamisen peruste, kuitenkin naisilla lähes kaksi kertaa niin useasti kuin miehillä. Sen sijaan tuhlaus ja juoppous olivat miesten tärkeimpiä syitä. Yhteiskunnassa vuoden 1945 jälkeen tapahtunut kehitys heijastui vähitellen myös holhoustoimeen. (Roiko-Jokela 2006, 141–147).

2.13 Täysivaltaiseksi julistaminen

Vaikka henkilö olisi julistettu holhottavaksi, hänellä on aina ollut myös itsenäistä päätösvaltaa. Mm. vuoden 1734 laki mainitsi ensimmäisessä pykälässä 15–21-vuotiaan alaikäisen oikeudesta hallita itse ansaitsemiaan varoja. Lisäksi hänellä oli mahdollisuus ja oikeus tehdä tiettyjä oikeustoimia. Pääsääntöisesti holhous oli lopullinen toimenpide, joka purkautui vasta holhottavan kuoleman kautta. Silti, mikäli holhottavan oloissa tapahtui perustavaa laatua oleva muutos, voitiin holhous aina purkaa. Muutoksen piti kuitenkin olla pysyvä, holhottavan esim. täytyi parantua holhoukseen julistamisen perusteena olleesta sairaudesta. Tuli olla myös varmuus siitä, että henkilö jatkossa pystyy vastaamaan itsestä ja toimistaan ja että hänellä on itsenäiseen elämäänsä vaadittava kypsyys ja taidot. (Roiko-Jokela 2006, 159–160; Oikeudenkäymiskaari 1.1.1734/4.)

Holhottavaksi julistamisen kumoamista koskevat päätökset näyttivät keskittyvän 41–46-vuotiaisiin, myös 25–40-vuotiaiden osuus oli kohtuullisen suuri. Tehdyssä tutkimuksessa todettiin kumottujen holhousten kestäneen yleensä 1–15 vuotta, vaikka kauemminkin voimassa olleita holhouspäätöksiä oli kumottu. Kumoamisten perusteena oli yleensä holhottavan paraneminen holhottavaksi julistamisen aiheuttaneesta sairaudesta. Syyksi voidaan nostaa parantunut terveydenhuolto, avohuollon erilaisten tukimuotojen kehittyminen, tehokkaammat lääkkeet ja asennemuutos/erilaisuuden sietäminen. Holhouksen purkamisen toimenpide vastasi periaatteessa holhouksen julistamista. Vuoden 1971 jälkeen holhousten purkamiset harvinaistuivat selvästi jääden keskimäärin alle 50 tapaukseen vuodessa. Kehitys korostui edelleen 1980-luvulla. Selityksenä voi olla, että holhoukseen julistettiin entistä harvemmin. (Roiko-Jokela 2006, 160–161).

2.14 Vanhusten edunvalvonnan tarve kasvaa/ Toimintaperiaate

Vanhusten edunvalvonta kasvaa tulevaisuudessa. Väestöennusteiden mukaan yli 65-vuotiaan väestön absoluuttinen ja suhteellinen osuus kasvaa Suomessa tulevaisuudessa nopeasti. Yleensä jo vanheneminen heikentää toimintakykyä. Luonnollisen ikääntymisen lisäksi vanhenemiseen liittyvät sairaudet ja niiden oireet esim. dementia johtavat siihen, että yhä useampi vanhus tarvitsee apua esim. raha-asioiden hoitoon. Vanhusväestön ikääntymisen lisäksi edunvalvonnan tarvetta kasvattaa yleinen vaurastuminen. Vanhalla väestöllä on yhä enemmän varallisuutta, joka tarvitsee huolenpitoa. (Välimäki 2013, 13–14).

Eurooppalaisen edunvalvonnan nykysuuntauksen että Suomen holhoustoimilain voidaan ymmärtää rakentuvan kahdelle seuraavalle periaatteelle: 1) Päämiehen itsemääräämisoikeuden ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle ja 2)

Päämiehen suojaamiselle häntä kontrolloimalla. Toimintaperiaatteita ei tarvitse nähdä keskenään ristiriitaisina vaan pikemminkin toisiaan täydentävinä. (Välimäki 2013, 16–19; Laki holhoustoimesta 442/1999).

3 EDUNVALVONTA MUISSA KUIN TALOUDELLISISSA ASIOISSA

Henkilön etujen valvontaa voidaan tarvita seuraavissa asiaryhmissä: 1) Taloudelliset asiat, 2) Henkilökohtaiset asiat, 3) Huolto ja 4) Puhevallan käyttäminen tuomioistuimissa ja viranomaisissa. (Välimäki 2013, 21).

Henkilökohtaisia asioita koskevan määräyksen tuottamalla kelpoisuudella on rajansa. On erotettava toisistaan korostetusti henkilökohtaiset asiat ja erityissäännöksiin säänneltyt asiat ja hoitosuostumus. Päämiehen henkilökohtaisissa asioissa voidaan erottaa omaksi alaryhmäksi päämiehen huolto, joka tarkoittaa hänen hoitamistaan ja huolenpitoaan. Päämiehen puhevallan käyttäminen tuomioistuimissa ja muissa viranomaisissa on järjestetty erityissäännöksiin. Tämä tarkoittaa sitä, että kustakin menettelystä voimassa olevien olevien puhevaltaa koskevien säännösten perusteella on ratkaistava, kuka tai ketkä käyttävät päämiehen puhevaltaa ja kuinka laajaa kunkin puhevalta on. (Välimäki 2013, 21–32.)

4 EDUNVALVONTA JA EDUNVALVONTAVALTUUTUS

Kun erotteluperusteena pidetään päämiehen kelpoisuuden rajoittamisvaihtoehtoja ja toisaalta edunvalvojan kelpoisuuden laajuutta edunvalvontajärjestelmä voidaan esittää näin: Päämiehen kelpoisuutta ei ole rajoitettu, 1) erityinen tukeva edunvalvoja, 2) yleinen tukeva edunvalvoja. Päämiehen kelpoisuutta on rajoitettu: 1) erityinen yhdessä toimiva edunvalvoja, 2) yleinen yhdessä toimiva edunvalvoja, 3) erityinen yksin toimiva edunvalvoja, 4) yleinen yksin toimiva edunvalvoja. (Välimäki 2013, 33).

4.1 Oikeusvaikutukset

Edunvalvojan määrääminen päämiehen tueksi ei rajoita päämiehen omaa toimintakelpoisuutta, jollei laissa ole toisin määrätty. Edunvalvoja määrätään ainoastaan päämiehen avuksi ja tueksi tai päämiehen rinnalle oikeustoimista päättämään ja omaisuutta vallitsemaan. Edunvalvojalla on sama kelpoisuus kuin päämiehelläkin toimia niissä päämiehen taloudellisissa asioissa, joita määräys koskee. (Välimäki 2013, 34).

4.2 Päämiehen oikeustoimet

Oikeustoimien arvioinnin lähtökohtana on, että ne ovat päteviä, ellei muuta osoiteta. Oikeustoimikelpoisuuteen, kykyyn tehdä pätevä oikeustoimi, kuuluu, että tekijä on täysivaltainen tai ettei hänen toimintakelpoisuuttaan tehdä kyseinen oikeustoimi ei ole rajoitettu. Lisäksi vaaditaan, että hänellä on riittävä ymmärryskyky. Oikeustoimikelpoisuuden edellytyksiin kuuluvaa ymmärryskykyä ja sen puuttumisesta seuraavaa oikeustoimen pätemättömyyttä ei ole säännelty yleissäännöksellä vaan joidenkin oikeustoimien osalta erikseen. (Välimäki 2013, 137–138).

4.3 Vajaavaltainen

Vajaavaltaisella ei ole oikeutta vallita omaisuuttaan eikä tehdä sopimuksia tai muita oikeustoimia, jollei laissa toisin säädetä. Sääntelyn tarkoituksena on suojata vajaavaltaista harkitsemattomilta sitoumuksilta. Pääsäännössä eli vajaavaltaisella ei ole kelpoisuutta tehdä oikeustoimia, on kysymys oikeustoimikelpoisuuden tarkemmasta määrittelystä, mutta ei sen sijaan oikeuskelpoisuudesta, siis siitä, että päämies on oikeuksien ja velvollisuuksien kohteena. (Välimäki 2013, 139–140).

Lahjasta tai lahjanlupauksesta, jossa saajana on vajaavaltainen, tulisi osapuolia sitova, vaaditaan pääsäännön mukaan, että vajaavaltaista edustaa hänen edunvalvojansa. Vajaavaltainen voi tehdä omin päin oikeustoimia, jotka ovat olosuhteisiin nähden tavanomaisia ja merkitykseltään vähäisiä. Käytännössä lapset ja nuoret tekevät merkittävän määrän oikeustoimia vanhempien suostumuksella, siis siten, että vanhempi antaa toimeen etukäteen luvan. (Välimäki 2013, 141–147).

Edunvalvonnalla tarkoitetaan asioiden hoitamista joko suoraan lain tai viranomaisen päätöksen perusteella sellaisen henkilön puolesta, joka alaikäisyyden tai kykyjensä riittävyyden vuoksi ei voi niistä itse huolehtia. Suomalainen tapa ymmärtää edunvalvontaa ei ole aina mahdollista. Monissa maissa alaikäisten ja aikuisten edunvalvontaa ymmärretään olevan käsitteellisesti eri asioita. (Helin 2013, 467–468).

4.4 Asian käsittely

Yksilön itsemääräämisen oikeus korostuu siinä, mikä viranomainen kulloinkin on päättämässä käytettävistä suojakeinoista. Mikäli edunvalvojaa on hake-massa kyseinen henkilö itse ja hän ymmärtää asian merkityksen, asian käsittelee ja edunvalvojan määrää maistraatti. Jos hakijana on taas joku muu tai

asianomainen ei kykene ymmärtämään asiaa, edunvalvojan määräämisen käsittelee käräjäoikeus. Jos kyseessä on edunvalvojan määrääminen tuntemattomalle tai tietämättömissä olevalle perilliselle, poissa olevalle henkilölle, tulevalle omistajalle sekä tietyin varauksin lahjan tai testamentin saajalle, edunvalvojan määräämisestä päättää käräjäoikeus. Edunvalvojan määrääminen on mahdollista, mikäli asianomainen henkilö on sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen, terveydentilan tai muun sellaisen syyn vuoksi kykenemätön valvomaan etuaan tai huolehtimaan itseään tai varallisuuttaan koskevista asioista, jotka vaativat hoitoa. (Roiko-Jokela 2006, 89–90; Laki holhoustoimesta 1.4.1999/442, 1-10 §.)

Edunvalvontavaltuutuksella ihminen voi etukäteen järjestää asioidensa hoidon sen varalta, että hän tulee tulevaisuudessa kykenemättömäksi hoitamaan asioitaan esim. heikentyneen terveydentilansa takia. Valtuutus tehdään kirjallisesti. Valtakirjalla ihminen nimeää valtuutetun hoitamaan asioitaan. Valtuutetun tulee antaa asialle vihreää valoa. (Maistraatin [www-sivut](#)).

Valtuuttaja päättää itse asiat, jotka valtuutus kattaa. Valtuutettu voi antaa valtuutetun huolehtimaan esim. omaisuutensa hoidosta ja muista taloudellisista asioistaan yms. Valtuuttaja voi myös sanoa, miten valtuutetun toimintaa valvotaan. Valtakirjan laadintaan saa apua esim. oikeusaputoimistosta. Valtuutus tulee voimaan vasta sitten kun maistraatti on vahvistanut sen. (Maistraatin [www-sivut](#)).

Maistraateissa määrättiin vuosina 2008–2012 vuosittain noin 1 300 edunvalvojaa. Käräjäoikeuksissa määrättiin edunvalvojia ihmisen heikentyneen terveydentilan vuoksi vuosina 2008–2011 vuosittain noin 5 500. Vaikka määräämisasioissa pääpaino on siis käräjäoikeuksissa, maistraattien osuus on merkittävä. (Välimäki 2013, 45).

4.5 Yksityishenkilö vai yleinen edunvalvoja ?

Kohdat, jotka käyn läpi tässä kappaleessa ovat: 1. Maistraatin toimivalta. 2. Kuuleminen. 3. Ratkaisulta ja muutoksenhaku. 4. Edunvalvojan määräämisessä on kysymys tärkeistä oikeusturvanäkökohdista. Siksi edunvalvojen määrääminen kuuluu pääsääntöisesti yleisille tuomioistuimille. Kuulemisen tarkoituksena on varmistaa, että hakemus on aito ja että se vastaa todella hakijan omaa aitoa tahtoa sekä myös asia, että hakija ymmärtää, mitä edunvalvojan määrääminen tarkoittaa. Kuulemisen tarkoituksena on selvittää hakijan oma tahto ja tarkoitus, niin maistraatin pitää neuvonnalla selvittää hakijalle, mitä edunvalvojan määrääminen merkitsee. Oma-aloitteinen edunvalvonta on tarkoitettu selviin ja riidattomiin tapauksiin. Tämä asia ei täyty, jos maistraatti päätyy siihen, että se ei voi hyväksyä hakemusta sellaisenaan, esim. jos edunvalvoja ei tehtävään sopiva. Maistraatti ei voi määrätä toista edunvalvojaa vaan sen täytyy hylätä hakemus. (Välimäki 2013, 45–50.)

Edunvalvojan henkilö määräytyy joko suoraan lain nojalla tai edunvalvojan määräämistä koskevan päätöksen perusteella. Alaikäisen edunvalvojina ovat pääsääntöisesti hänen huoltajansa. Alaikäisen huoltaja voidaan tuomioistimen päätöksellä vapauttaa edunvalvojan tehtävästään, jos hän osoittautuu tehtävänsä kykenettömäksi tai sopimattomaksi tai jos siihen on jokin hyvä syy. (Välimäki 2013, 65).

Harkintakriteereiden ja muiden perusteiden avulla sopivuuden harkintaa varten voidaan yrittää hahmottaa joitakin periaatteita, joita voidaan käyttää apua konkreettisessa ratkaisutilanteessa. Periaatteet ovat: asiantuntevuus-, läheisyys- ja riippumattomuusperiaate. Asiantuntevuusperiaate: Lakitekstiin kirjautut hankintakriteerit oikeuttavat päättelemään ensiksikin, että sopivuudella tarkoitetaan ennen muuta sopivuutta kyseiseen edunvalvontatehtävään. Vaa-tivaan ja laajaan tehtävään vaaditaan enemmän taitoa ja kokemusta kuin helppoon ja suppeaan tehtävään. Läheisyysperiaate: Sopivuutta harkittaessa on merkitys myös edunvalvojaehdokkaan muunlaisilla kuin taloudellisilla kyvyillä, kuten sillä, että miten edunvalvoja tulee toimeen erityyppisten henkilöi-

den kanssa. Riippumattomuusperiaate: Päämiehen sukulaiset tahtovat usein, että edunvalvojaksi valitaan heidän mieleisensä edunvalvoja. Tavallista on, että edunvalvojaksi ehdotetaan sukulaista. Tässä perinteessä on hyvänä puolena se, että sukulaisten kesken luottamuksellisten välien syntyminen saattaa olla helpompaa kuin vieraiden kesken. Lähisukulaisen määräämistä edunvalvojaksi ei myöskään pidetä yhtä kovana puuttumisena päämiehen itsemääräämisoikeuteen kuin täysin ulkopuolisen määräämistä. (Välimäki 2013, 67–69.)

Pääperiaatteena on ollut, että edunvalvontatehtävät tulisi hoitaa vapaaehtoisuudella. Tavallista on ollut se, että uskotuiksi miehiksi ja holhoojiksi sekä nykyään edunvalvojiksi on saatu vapaaehtoisia yksityishenkilöitä. Pitkäaikaisiin edunvalvontatehtäviin on yleensä määrätty joku päämiehen läheinen. Vapaaehtoisen saanti edunvalvontatehtäviin on riippunut siitä, että onko päämiehellä sellaista varallisuutta, jolla on voitu maksaa edunvalvojan kulut ja palkkiot. (Välimäki 2013, 71).

Entinen virkaholhousjärjestelmä oli tarkoitettu toissijaiseksi. Holhoojaksi tai uskotuksi mieheksi määrättiin virkaholhooja vain silloin kun muuta henkilöä ei ollut saatavissa edunvalvontatehtäviin. Virkaholhouksen toissijaisuuden periaatetta noudatettiin myös seuraavassa holhoojan vapauttamista koskevassa korkeimman oikeuden ratkaisussa. (Välimäki 2013, 74).

Tapaus KKO 1997:126: ”Vajaavaltaisen veli pyysi, että virkaholhooja vapautetaan holhoojan tehtävästä ja että hänet määrätään veljensä holhoojaksi. Vaikka virkaholhooja ei ollut osoittautunut tehtävään sopimattomaksi, hakemukseen suostuttiin, koska veli oli sopiva holhoojaksi eikä holhousta enää ollut tarvetta järjestää holhouksen järjestämisestä eräissä tapauksissa annetun lain nojalla ja edellytykset virkaholhoojana toimimiselle olivat siten lakanneet. ” (Välimäki 2013, 74.)

4.6 Edunvalvontavaltuutukseen sovellettava laki, kansainvälisesti

Kun laki edunvalvontavaltuutuksesta säädettiin vuonna 2007, sen 40 §:ään otettiin säännös edunvalvontavaltuutukseen sovellettavasta laista. Se kirjoitettiin Haagin aikuisten suojelusopimuksen 15 artiklaa vastaavaksi. Kun aikuisten suojelusopimus tuli Suomeen nähden voimaan vuonna 2011, myös mainittu 15 artiklan sopimusmääräys tuli Suomessa voimaan lakina (L779/2011, 1 §). Edunvalvontavaltuutuksesta annetun lain 40 § on siitä alkaen ollut *“lex inferior”*, muodollisjuridisesti se on syrjäytynyt myöhemmän lain eli mainitun 15 artiklan tieltä. Sopimuksen 15 artiklaa sovelletaan aikuisen sopimuksella tai yksipuolisella oikeustoimella myöntämään sellaiseen edustusvaltaan, joka tulee käytettäväksi, kun aikuinen ei itse kykene suojelemaan etujaan. Edunvalvontavaltuuksien käsite on siten suhteellisen laaja, kuten tulee ollakin, jotta se kattaisi erilaiset kansalliset variaatiot. (Helin 2013, 523.)

Esimerkki. A

A, jolla oli asuinpaikka Suomessa, teki täällä edunvalvontavaltuutuksen, jossa hän määräsi valtuutetuksi toisessa sopimusvaltiossa Oksitaniassa asuvan tyttärensä. Kun A:n dementiaoireet pahenivat, valtuutus saatettiin täällä voimaan ja A muutti Oksitaniaan tyttärensä lähelle. Oksitania on tällöin velvollinen soveltamaan edustusvallan olemassaoloon ja laajuuteen Suomen lakia. Valtuutuksen pitäisi toimia Oksitaniassa, vaikka sen omassa laissa ei olisi mitään edunvaltuutusta kuuluvia pykälä. Tällä tavoin Haagin sopimus mahdollistaa instituution siirtämisen ympäristöön, jossa sitä ei tunneta. Käytännön tilanteissa voi kuitenkin aiheutua vaikeuksia siitä, että Oksitaniassa asuvat eivät ehkä uskalla luottaa tällaiseen valtuutukseen ja välttävät siksi ryhtymästä oikeustoimiin valtuutetun kanssa. (Helin 2013, 524.)

Valtuuttajalle on 15.2 artiklassa annettu rajoitettu mahdollisuus valita edunvalvontavaltuutukseen sovellettava laki. Hän voi valita sovellettavaksi kansallisuusvaltionsa lain, sen valtion lain, jossa hänellä oli aikaisemmin asuinpaikka ja omaisuuden sijaintivaltion lain. Omaisuuden sijaintivaltion laki voidaan kuitenkin valita vain kyseisen omaisuuden osalta. Lakiviittaus on 15.1 artiklan mukaan tehtävä kirjallisesti ja nimenomaisesti. Implisiittinen, valtuutuksen tekstistä vain epäsuorasti ilmenevä lakiviittaus ei siten olisi pätevä. (Helin 2013, 524.)

Riippumatta siitä, minkä valtion laki on valittu sovellettavaksi edustusvallan käyttämistapaan sovelletaan 15.3 artiklan mukaan aina sen valtion lakia, jossa edustusvaltaa käytetään. On tulkinnanvaraista, mitkä kysymykset kuuluvat edustusvallan käyttämiseen ja mitkä puolestaan edustusvallan käyttämistapaan. Jälkimmäinen käsite on joka tapauksessa ymmärrettävä sangen suppeasti. Sen voitaneen katsoa koskevan vain vähäisiä yksityiskohtia, kuten kysymystä, millä tavoin valtuuden olemassaolo on osoitettava ja onko valtuutetun toimittava henkilökohtaisesti vai voiko hän joissakin asioissa valtuuttaa toisen toimimaan puolestaan. (Helin 2013, 525.)

4.7 Alaikäisen omaisuuden määrääminen (testamentissa)

Holhoustoimilain mukaan alaikäisen lapsen huoltajat ovat suoraan lain nojalla lapsen lakimääräisiä edunvalvojia. Lapsen ja huoltajia kuin edunvalvojiakin koskee yhteistoimintavelvollisuus: huoltoa ja edunvalvontaa koskevat tärkeät päätöksen on mahdollista tehtävä vain yhdessä. Testamentin tekijän, esim. isovanhemman intressissä voi olla, että lapsenlapselle testamentin nojalla tuleva omaisuus on kokonaan muun henkilön kuin lasten lakimääräisten edunvalvojine tai vain ainoastaan toisen heistä hallinnassa. Perittävä voi olla Holh TL 41 §:n mukaan tekemässään testamentissa tai lahjakirjassa määrätä

alaikäisten lasten omaisuuden muun kuin lakimääräisten edunvalvojien hoidettavaksi tai vain toisen lakimääräisen edunvalvojan hoidettavaksi. Vasta kun testamentissa tai lahjakirjassa on nimetty omaisuuden hoitaja on määrätty edunvalvojaksi, lakimääräisen edunvalvojan toimivalta päättyy niissä asioissa, joita määräys koskee. Harkintavalta asiassa kuuluu tuomioistuimelle, joka on HolhTL 10 §:n mukaan näissä asioissa ensiasteen holhousviranomaisen. (Aarnio & Kangas 2008, 255–256.)

4.7.1 Esteellinen henkilö

Testamentissa tai lahjakirjassa nimetyn omaisuuden hoitajan tulee täyttää edunvalvojaksi määrättävältä henkilöltä vaadittavat yleiset ja erityiset kelpoisuusehdot. Mikäli tehtävään määrätään sivullinen, perusedellytys testamenttiin tai lahjakirjaan sisältyvän määräyksen tehokkuudelle on, että omaisuuden hoitajaksi on määrätty tehtävään sopiva henkilö. Sopimattomuus voi olla objektiivista tai subjektiivista. (Aarnio & Kangas 2008, 256–257).

4.7.2 Edunvalvojan sijaiset tehtävät

Holhustoimilain mukaan testamenttiin tai lahjaan voi liittää pätevällä tavalla määräyksiä, jotka koskevat vain omaisuuden hoitamista. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että kaikki omaisuuden hoitamista koskevat määräykset olisivat mahdollisia. HolhTL 41.1 §:n mukaan testamenttiin tai lahjakirjaan sisältyviä omaisuuden hoitamista koskevia ”määräyksiä tulee noudattaa tämän luvun säännösten estämättä”. Mikäli tuomioistuin määrää testamentissa tai lahjakirjassa nimetyn omaisuuden hoitajan edunvalvojana hoitamaan alaikäisen päämiehen omaisuutta, määrätty edunvalvoja on velvollinen noudattamaan toimessaan holhustoimilain määräyksiä. Erityistä omaisuutta hoitamaan määrätty edunvalvoja on siten velvollinen laatimaan omaisuusluettelon ja vahvistamaan sen oikeaksi samalla tavalla kuin lakimääräinenkin edunvalvo-

ja. Lakimääräisen edunvalvojan taas on laadittava omaisuusluettelo sellaisesta alaikäisen päämiehen omaisuudesta, joka on hänen hallittavanaan. (Aarnio & Kangas 2008, 259–261; Laki holhoustoimesta 442/1999 41 §.)

4.7.3 Holhoustoimilain ristiriitaiset lahja- ja testamenttiehdot

HolhTL:n esitöiden mukaan pelkästään se seikka, että testamentin tai lahjakirjan määräys omaisuuden hoidosta satunnaisesti johtaisi ristiriitaan holhoustoimilain säännösten kanssa, ei ole este määräyksen noudattamiselle. Yksittäistapauksessa ristiriita voi olla hyvinkin radikaali. Sellaisesta on kysymys, jos testamentissa tai lahjakirjassa sallittaisiin määräys, jonka mukaan omaisuuden hoitajaksi määrättyllä henkilöllä on valta ryhtyä päämiestään sitovalla tavalla kertaluontoiseen oikeustoimeen, joka muutoin on kielletty oikeustoimilaissa. Esim. tämän tyyppisestä ehdosta testamenttiin tai lahjakirjaan sisältyvä määräys, jonka mukaan ”omaisuuden hoitajalla oikeus myydä alaikäisten päämiesten omaisuutta ilman holhousviranomaisen lupaa, mikäli hän katsoo sen tarkoituksenmukaiseksi”. (Aarnio & Kangas 2008, 261–262; Laki holhoustoimesta 442/1999.)

Lievimmästä ristiriidasta holhoustoimilain edunvalvontasääntöjen ja lahjakirjan tai testamentin ehtojen välillä on kysymys silloin, jos omaisuuden hoitajan ei lahjakirjan tai testamentin ehdon johdosta tarvitse tiedustella päämiehensä mielipidettä tehdessään päätöksiä päämiehen varallisuutta koskevissa asioissa. Mitä enemmän testamenttiin tai lahjakirjaan sisältyy määräyksiä, jotka ovat ristiriidassa päämiehen omaisuuden suojaa koskevien holhoustoimioikeudellisten määräysten kanssa, sitä ilmeisempää on, että päämiehen etu vaatii omaisuuden hallinnon siirtämistä holhoustoimilain mukaiseen hallintoon. (Aarnio & Kangas 2008, 262–263; Laki holhoustoimesta 442/1999.)

4.7.4 Testamenttiin tai lahjakirjaan sisältyvät ehdot

Testamenttiin tai lahjakirjaan sisältyvät ”ehdot, jotka voivat koskea mm. omaisuuden hoitoa ja omaisuuden käyttämistä, saattavat yksittäistapauksis-

sa olla ristiriidassa niiden oikeusohjeiden kanssa, joita edunvalvoja holhous-toimilain säännösten mukaan on velvollinen noudattamaan. Tämän ristiriidan varalta on katsottu tarpeelliseksi sisällyttää lakiin säännös, jonka mukaan lah-jakirjassa tai testamentissa annettujen määräyksiä tulee noudattaa mainittu-jen säännösten estämättä”. (Holhouslainsäädännön uudistaminen. Työryh-män ehdotus 18.11.1987. Helsinki 1987. s. 50; Kirjan sivu 262, Aarnio & Kan-gas 2008.)

4.7.5 Edunvalvontaa ja huoltoa koskevat määräykset testamentissa

Testamentti on varallisuutta koskeva tahdonilmaisu, minkä vuoksi sillä ei voi-da pätevällä tavalla määrätä sen enempää omasta hoidosta kuin muiden henkilöidenkään huollosta. Tämä periaate on saanut vahvistuksensa ratkai-sussa, jossa selkeästi ilmaistiin kielteinen suhtautuminen lapsen huoltoa kos-kevan testamenttikaariseen tahdonilmaisun pätevyyteen. Jos määräys olisi koskenut lapselle testamentin nojalla tulevan omaisuuden hoitoa, se olisi ollut pätevä. (Aarnio & Kangas 2008, 254.)

Objektiivisesti tehtävään sopimaton henkilö on ikänsä puolesta vajaavaltai-nen. Subjektiivinen sopimattomuus omaisuuden hoitajaksi liittyy niihin suhte-iisiin, jotka vallitsevat omaisuutta hoitamaan määrätyn ja sen henkilön välillä, jonka etua on valvottava. Tällainen tapaus saattaa tulla esiin silloin, kun omaisuuden hoitajaksi ehdotetun henkilön toimintakelpoisuutta on rajoitettu. Omaisuuden hoitajaksi nimetyn henkilön erityinen kelpoisuus on esteettä-myys edunvalvojan tehtävään. Alkuperäinen esteellisyys on olemassa silloin, kun jokin esteellisyyden aiheuttama suhde vallitsee jo määräystä annettaes-

sa. Omaisuuden hoitajaksi nimetyn henkilön jälkiperäinen esteellisyys ei ole este testamentin tai lahjakirjan määräyksen noudattamiselle. Sen jälkeen kun tuomioistuin on antanut edunvalvojan määräyksen testamentissa nimetylle henkilölle, mahdollinen esteellisyytilanne edunvalvojan ja hänen päämiehensä puretaan määräämällä päämiehelle HolhTL:n mukaan edunvalvojan sijainen. (Aarnio & Kangas 2008, 257–258.)

5 EDUNVALVONTAAN ESITETYN KUULEMISEN TOTEUTTAMINEN KÄRÄJÄOIKEUDESSA

5.1 Kuulemistavat ja määritelmät

Kuulemistapa on menettely, jolla asianosaisen kuuleminen oikeudenkäynnissä toteutetaan. On kolme erilaista päävaihtoehtoa: kirjallinen kuuleminen, suullinen kuuleminen ja henkilökohtainen kuuleminen. (Kuuliala 2011, 181).

Kirjallisella kuulemisella tarkoitetaan edunvalvontaan esitetyn kuulemisen toteuttamista siten, että tuomioistuin kehottaa edunvalvontaan esitettyä antamaan tuomioistuimelle kirjallisen lausuman. Vastaavasti suullinen kuuleminen on edunvalvontaan esitetyn kuulemisen toteuttamista siten, että tuomioistuin kehottaa edunvalvontaan esitettyä antamaan lausumansa suullisesti tuomioistuimen istunnossa uhalla, että juttu voidaan ratkaista, vaikka edunvalvontaan esitetty ei saavu istuntoon. Suulliseen liittyy se piirre, että edunvalvontaan esitetyn ei tarvitse välttämättä saapua henkilökohtaisesti tuomio-

istuimeen, vaan hän voi valtuuttaa oikeudenkäyntiasiamiehen edustamaan itseään istunnossa. (Kuuliala 2011, 181).

Todistelun avulla pyritään selvittämään tapahtumakulkua, joka asetetaan ratkaisun pohjaksi. Todistelun kannalta tyypillinen edunvalvonta-asia koskee edunvalvojan määräämistä täysi-ikäiselle. Siinä asetelma on yleensä sellainen, että hakemuksen perusteena olevia relevantteja faktoja eli tosiseikkoja ovat: 1. Edunvalvontaan esitetyn sairaus tms. muu vastaava syy. 2. Edunvalvontaan esitetyn kykenemättömyys huolehtia varallisuuttaan koskevista asioista. 3. Syy-yhteys kahden edellä mainitun välillä sekä se, että edunvalvontaan esitetyllä on varallisuutta koskevia asioita, jotka vaativat hoitoa. Todistelun kohteena eli todistusteemana on tavallisesti asianosaisen väite jostakin epäselvästä tai riidanalaisesta faktasta, jolla jutusta on merkitystä. (Kuuliala 2011, 287–288.)

6 EDUNVALVONTAVALTUUTUS

Valtakirja edunvalvontavaltuutusta varten on tehtävä kirjallisesti. Valtuuttajan on kahden todistajan kanssa samanaikaisesti allekirjoitettava valtakirja tai vaihtoehtoisesti tunnustettava siinä oleva allekirjoituksensa. Todistajien on sen jälkeen todistettava valtakirja allekirjoituksillaan. Todistajien tulee tietää, että asiakirja on edunvalvontavaltuutusta varten tehtävä valtakirja, mutta valtuuttaja voi olla ilmaisematta heille sen sisältöä. (Laki edunvalvontavaltuutuksesta 25.5.2007/648, 6 §.)

Valtakirjaan pitää tehdä ja niiden pitää sisältää: valtuuttamistarkoitus, asiat, joissa valtuutettu oikeutetaan edustamaan valtuuttajaa, valtuuttaja ja valtuutettu ja määräys, jonka mukaan valtuutus tulee voimaan siinä tapauksessa,

että valtuuttaja tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan. (Laki edunvalvontavaltuutuksesta 25.5.2007/648, 6 §).

Holhousviranomaisen on valtuutetun hakemuksesta vahvistettava edunvalvontavaltuutus, jos: valtuuttaja oli valtakirjan tehdessään täyttänyt kahdeksantoista vuotta, valtakirja on tehty 6 §:ssä säädetyllä tavalla ja valtuuttaja on sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi tullut pääasiallisesti kykenemättömäksi huolehtimaan niistä asioista, joita valtuutus koskee. (Laki edunvalvontavaltuutuksesta 25.5.2007/648, 11 §.)

Valtuutusta ei kuitenkaan saa vahvistaa, jos: on ilmeistä, että valtuuttaja ei valtakirjan tehdessään kyennyt ymmärtämään valtakirjan merkitystä tai että valtakirjan todistaneet henkilöt eivät olleet 8 §:n mukaan kelpoisia todistajiksi, on perusteltua aihetta epäillä, että valtuutettu on kykenemätön tai sopimaton toimimaan valtuutettuna ja valtuuttajalla on edunvalvoja, jonka tehtäviin kuuluu huolehtia niistä asioista, joita valtuutus koskee. (Laki edunvalvontavaltuutuksesta 25.5.2007/648, 12 §.)

7 EDUNVALVONTAJÄRJESTELMÄ

Kirjan tulee sisältää ainakin seuraavat seikat:

1. Valtuuttamistarkoitus, 2. Asiat, joissa valtuutettu oikeutetaan edustamaan valtuuttajaa, 3. valtuuttaja ja valtuutettu sekä 4. Maininta, jonka mukaan valtuutus tulee voimaan siinä tapauksessa, että valtuuttaja tulee sairauden, henkisen toiminnan häiriintymisen, heikentyneen terveydentilan tai muun vastaavan syyn vuoksi kykenemättömäksi huolehtimaan asioistaan. (Laki edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007), 6 §).

Haastattelin (liitteenä olevan kysely) kyselyn avulla kolmea Lounais-Suomen Maistraatin, Salon yksikön työntekijää. Haastateltavat valitsin sattumanvaraisesti. En valinnut ketään vaan sanoin, että kolme työntekijää saa vastata kyselyyn. Kahdella oli työuraa Maistraatissa 13 vuotta ja yhdellä 40 vuotta. Työntekijöiden vastuu alueet ovat esim. avioehtoasiat, perukirja-asiat, yritysasiat, edunvalvonta jne. Alla muutama aihe, johon työntekijät vastasivat:

7.1 Internet työssä

Haastateltavilta kysyttiin, miten heidän työssä Internet on vaikuttanut työhön. Kysymyksellä haluttiin selvittää, miten paljon Internet helpottaa työntekijöiden työtä. Tässä vastaukset: Netistä on tullut osa työtä. Se helpottaa ja parantaa työtä. Sen merkitys on noussut. Tiedon saanti on helpompaa. Kaksi vastaajista sanoi, että Internet on muuttanut työtä. Yksi kolmesta vastaajasta sanoi, että Internet ei ole merkittävästi muuttanut työtä.

7.2 Edunvalvonta asiat

Haastateltavilta kysyttiin, miten heidän työnsä edunvalvonnassa on vuosien kuluessa lisääntynyt. Kysymyksellä haluttiin selvittää edunvalvonnan asioiden lisääntyminen. Edunvalvonta-asiat eivät ole lisääntyneet, siinä määrin kuin ennen. Ruuhkahuippuja on välillä. Sen selittää se, että ihmisten ikään-

tymisellä. Tähän on vaikuttaneet edunvalvontavaltakirjat: Edunvalvonta valtuutettu ei tarvitse Maistraatin lupaa kiinteistön tai osakehuoneiston kauppaan. Näistä kolmesta vastaajista kaikki ovat olleet vähän erimieltä edunvalvonnan lisääntymisestä. Kaksi vastaajista sanoi, että edunvalvonta työ on lisääntynyt, taas yksi sanoi, että ei ole lisääntynyt merkittävästi.

7.3 Käsittely

Haastateltavilta kysyttiin, miten edunvalvonta käsittely on muuttunut vuosien saatossa. Kysymyksellä haluttiin selvittää miten käsittely on muuttunut. Edunvalvonnan käsittelyssä ei ole tapahtunut lähiaikoina paljon muutoksia. On pyritty keventämään käsittelyyn liittyvää byrokratiaa ja nopeuttamaan käsittelyjä. Myös työmäärän lisääntyminen ja henkilökunnan väheneminen ovat tuoneet muutoksia työtapoihin. Tilintarkastuksia tulevaisuudessa tehdään sähköisesti. Myös kehitteillä on asiantkäsittelyjärjestelmä MERLIN. Myös tulevaisuudessa voidaan luopua paperiarkistosta ja siirtyä sähköiseen arkistoon. Edunvalvojan määrääminen on tullut enemmän kirjalliseksi menettelyksi, tosin tarve tutkitaan aiempaa tarkemmin. Ihmisoikeus- ja itsemääräämiskysymykset ovat tulleet enemmän esille. Käsittelyssä on pitkälti löydetty valtakunnallinen yhtenäinen käytäntö. Se lisää oikeusvarmuutta ja lyhentää käsittelyaikoja. Edunvalvontavaltuutuksesta annettu laki tuli voimaan 1.11.2007. Se on osaltaan keventänyt asioiden käsittelyä ja asioiden hoitamista. Yksi vastaajista sanoi, että käsittely ei ole muuttunut paljon vuosien saatossa. Yksi vastaajista sanoi, että käsittely on tullut enemmän kirjalliseksi menettelyksi. Yksi sanoi, että uusi edunvalvontavaltuuksista annettu laki on tarkoittanut sitä, että keventänyt asioiden hoitamista ja käsittelyä.

7.4 Maistraatin merkitys

Haastateltavilta kysyttiin, miten maistraatin merkitys on muuttunut. Kysymyksellä haluttiin selvittää maistraatin merkitys Suomen yhteiskunnassa. Maistraatti on rekisteri- valvontaviranomainen. Tietojen täsmällinen ylläpito ja oikeellisuus ovat yhteiskunnan peruste. Maistraatilla on iso merkitys yksittäisen henkilön kannalta, koska määrättyjä palveluja saa vain maistraatista. Esim. siviilivihkiminen, muuttoilmoitusten käsittely, ulkomaalaisten rekisteröinti, julkisen notaarin palvelut, holhous asioiden käsittely. Holhousviranomaisena Maistraatti varmistaa sen, että sairaan ihmisen asiat tulevat hoidetuksi, jos hän itse sitä haluaa. Maistraatti voi määrätä edunvalvojan vain sairauden perusteella. Rahojen huonosta käsittelystä oleva syy ei ole laillinen peruste edunvalvoja määräämiselle.

7.5 Edunvalvontakirjan tärkeys

Salon Maistraatin päällikkö Merja Ruoko otti kantaa edunvalvontakirjan tärkeyteen. Edunvalvontakirja mielletään vanhojen ihmisten tueksi, mutta vielä tärkeämpi se on työikäiselle ja varsinkin yrittäjille. Vanhojen ihmisten elämä on hyvin kapeaa, mutta työikäisten elämä on moninaista ja sisältää paljon aktiviteetteja. Jos työikäinen menettää toimintakykynsä, häntä on vaikea ”korvata”.

8 JOHTOPÄÄTÖKSET

Ongelmat olivat esim. nämä, Mitä edunvalvonta tarkoittaa ja miten siitä päätetään? Miten edunvalvonta on muuttunut vuosien saatossa? Miten edunvalvonnan muutokset ovat vaikuttaneet maistraattien työhön? Teoriaosuus onnistui hyvin. Kysely onnistui ihan ok. Sain vastauksia Salon Maistraatin työntekijöiltä. Sain vastaukset esim. Internetin käyttöön työssä, mikä on lisääntynyt. Edunvalvonta-asioiden käsittelyyn liittyvään asioiden hoitamiseen kysyin ja sain vastauksia, että ne ovat lisääntyneet. Myös Maistraatin merkitys on

lisääntynyt. Salon Maistraatin johtaja Merja Ruoko otti kantaa edunvalvontakirjan tärkeyteen. Kaikki tulokset ovat edellä tätä palstaa. Olen saanut oppia juurikin edunvalvonta-asioiden käsittelyyn ja muuhun edunvalvonta-asioiden hoitoon. Olin myös harjoittelussa Salon Maistraatissa ja sitä kautta opin asioita esim. juurikin edunvalvonta-asioiden käsittelyyn.

9 LÄHTEET

Aarnio, A. & Kangas, U. 2008. Suomen Jäämistöoikeus II. Helsinki: Talentum

Välimäki, P. 2013. Edunvalvontaoikeus. Helsinki: Sanoma Pro Oy

Helin, M. 2013. Suomen kansainväinen perhe- ja perintöoikeus. Helsinki: Talentum

Roiko-Jokela, H. 2006. Suvun vallasta edunvalvontaan. Jyväskylä: Minerva

Maistraatin www-sivut 2015. Viitattu 07.01.2015. www.maistraatti.fi

Kuuliala, M. 2011. Edunvalvontaan esitetyn kuuleminen alioikeudessa. Helsinki: Suomalainen lakimiesyhdistys

Laki edunvalvontavaltuutuksesta 25.5.2007/648

Parviainen, E. & Rubanin, M. 2009. Holhoustoimen lainsäädäntö. Helsinki: EDITA

Laki edunvalvontavaltuutuksesta (648/2007) 6 §

Tapaus KKO 1997:126

4. Työurasi Maistraatissa (noin vuosina) _____

5. Onko työsi paljon muuttunut työurasi aikana esim. Internetin käyttö ?

---

6. Ovatko edunvalvonta asiat lisääntyneet viime aikoina ?

---

7. Miten edunvalvonta esim. käsittely on muuttunut vuosien saatossa ?

---

8. Mikä merkitys Maistraatilla on sinun mielestä Suomen yhteiskunnassa ?

Tähän kohtaan voi jatkaa tekstiä, jos tila ei riittänyt !!!